

Er ánægja viðskiptavina allt sem þarf eða ættu fyrirtæki að stefna hærra?

Auður Hermannsdóttir

VIÐSKIPTAFRÆÐIDEILD
HÁSKÓLA ÍSLANDS

Mikilvægi viðskiptavina

- Fyrirtæki geta ekki lifað án viðskiptavina
  - Nauðsynlegt að hlúa að og efla sambandið
- Innan markaðsfræðanna hefur lengi verið lögð áhersla á mikilvægi þess að huga að sameiginlegri verðmætasköpun fyrir fyrirtækið og fyrir viðskiptavini
- Mikilvægi góðs sambands hefur lengi verið viðurkennt en fyrir um 15-20 árum fóru rannsakendur að beina augum að „raunverulegum“ fjárhagslegum ávinningi
  - Verðmæti viðskiptavina (*customer equity*)

Verðmæti viðskiptavina skilgreint

- „... the total of the discounted lifetime values summed over all of the firm's current and potential customers.“

Rust, Lemon og Zeithaml, 2004, bls. 110

- „... the value of tangible and intangible resources that customers invest in particular retailers“

Dorsch og Carlson, 1996, bls. 253

Dorsch, M. J. og Carlson, L. (1996). A transaction approach to understanding and managing customer equity. *Journal of Business Research*, 35(3), 253-264.

Rust, R. T., Lemon, K. N. og Zeithaml, V. A. (2004). Return on marketing: Using customer equity to focus marketing strategy. *Journal of Marketing*, 68(1), 109-127.

Verðmæti viðskiptavina

- Stjórnendur þurfa að átta sig á með hvaða hætti hægt er að auka (hámarka) verðmæti viðskiptavina
  - Með hvaða hætti geta fyrirtæki haldið í núverandi viðskiptavinum eins lengi og mögulegt er?
  - Með hvaða hætti er hægt að auka virði sérhvers viðskiptavinar?
  - Með hvaða hætti er hægt að fjölga viðskiptavinum?

Eigum við að einblína á ánægju viðskiptavina?

Ánægja viðskiptavina

- Upp úr 1980 varð mikil vitundarvakning um mikilvægi þess að átta sig á væntingum viðskiptavina, mæta þeim og gera viðskiptavini ánægða
  - Fjölmargar rannsóknir framkvæmdar
  - Ýmis módel og mælikvarðar
- Í kjölfar aukinna rannsókna áttuðu rannsakendur sig á að ánægjan skýrði aðeins hluta af ákvörðunum viðskiptavina um endurkaup

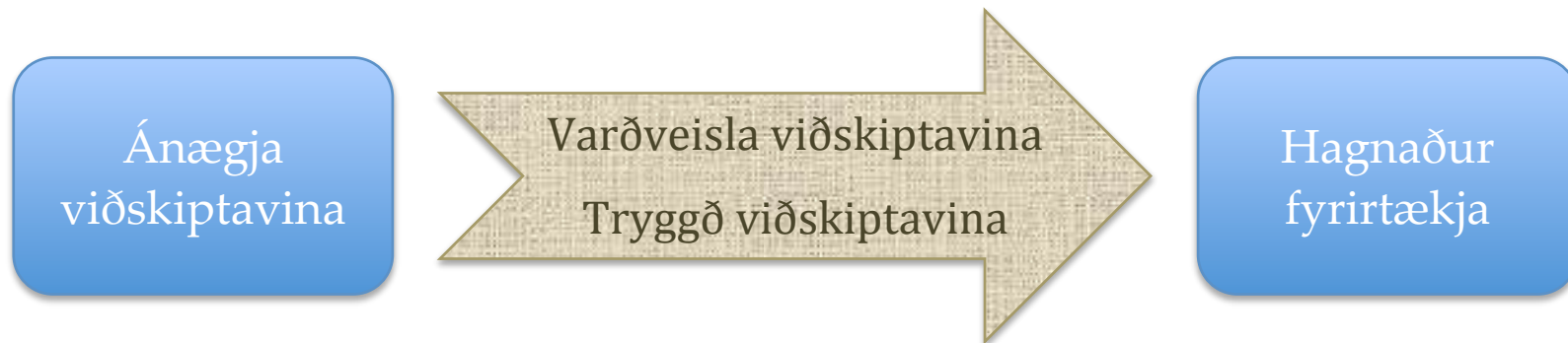
Ánægja viðskiptavina

- Það að gera viðskiptavini ánægða þýðir ekki sjálfkrafa að þeir komi aftur og verði að tryggum viðskiptavinum
  - Af þeim viðskiptavinum sem segjast ánægðir eða mjög ánægðir eru 65-85% sem munu hætta viðskiptum
  - Rannsókn á bílaiðnaðinum sýndi að 85-95% viðskiptavina segjast ánægðir, en aðeins 30-40% snúa aftur til sama þjónustuaðila

Ánægja viðskiptavina

- Aukinn áhugi skapaðist á varðveislu viðskiptavina (*customer retention*) og tryggð (*loyalty*)

- Ánægja viðskiptavina er forsenda tryggðar, en ekki ávísun á tryggð

Munurinn á ánægju og tryggð

- Ánægja viðskiptavina segir í grundvallaratriðum hversu vel væntingum er mætt
  - Er af flestum talið vera mat viðskiptavina á heildar frammistöðu fyrirtækisins
- Tryggð segir til um hversu líklegt er að viðskiptavinurinn snúi aftur til fyrirtækisins, hversu jákvætt viðhorf hann hefur gagnvart því og hversu viljugur hann er að „kynna“ fyrirtækið

Samband ánægju og tryggðar

- Flestar rannsóknir hafa sýnt að það eru tengsl á milli ánægju og tryggðar
  - Sumar hafa þó sýnt að tengslin geti verið veik
  - Í hótelpjónustu hefur t.d. aðbúnaður, hönnun og viðmót starfsfólks reynst hafa meiri áhrif á tryggð en ánægja
- Sambandið er ólínulegt, því getur minniháttar breyting á ánægju leitt til verulegrar breytingar á tryggð
  - Þegar ánægja nær ákveðnu stigi eykst tryggðin verulega
  - Þegar ánægjan fer niður fyrir ákveðið stig fellur tryggðin verulega

Samband ánægju og tryggðar

- Stjórnendur þurfa að átta sig á að það er ekki nóg að hafa ánægða viðskiptavinum
  - Ánægjan þarf að ná ákveðnu stigi til að hún leiði til tryggðar
  - Leggja þarf áherslu á að þeir séu gríðarlega ánægðir, haldist í sambandinu og verði tryggir
- Í Bandaríkjunum missa fyrirtæki almennt um helming viðskiptavina sinna á fimm ára tímabili
  - Nái fyrirtæki að halda í 5% meira af viðskiptavinum eykst hagnaðurinn um 25-125%

Reichheld, F. og Sasser, W.E. (1990). Zero defections: quality comes to services. *Harvard Business Review*, 68(5), 105-111.

Hvers vegna eru tryggir viðskiptavinir verðmætir?

Tryggir viðskiptavinir leiða til meiri hagnaðar

- Kostnaður við markaðsfærsluna verður lægri
  - Það kostar minna að viðhalda sambandi við núverandi viðskiptavini heldur en að ná í nýja
- Sala verður meiri
  - Tryggir viðskiptavinir versla oftar og meira en aðrir
- Rekstrarkostnaður verður lægri
  - Það kostar minna að þjónusta tryggja viðskiptavini, m.a. vegna þess að þeir þekkja vöruna/þjónustuna og þurfa því minni upplýsingar

Hegðun hinna tryggu

- Velja fyrirtækið umfram samkeppnisaðila
  - Eru ólíklegri til að skipta vegna verðs
  - Eru ólíklegri til að hætta viðskiptum ef mistök komi upp
- Eru líklegri til að láta fyrirtækið vita þegar eitthvað fer úrskeiðis (kvarta)
- Stunda öflugt markaðsstarf sem oft leiðir til þess að nýir viðskiptavinir bætast í hópinn
  - Tala á jákvæðan hátt um fyrirtækið við aðra
  - Vísa öðrum á fyrirtækið
  - Gefa ráð um vörur og/eða þjónustu fyrirtækisins

Mælingar á tryggð *Þrjár nálganir*

- Hegðunarlegir mælikvarðar
  - Stöðug endurtekin kaup álitin vísbending um tryggð
- Viðhorfs mælikvarðar
  - Viðhorf til fyrirtækis álitin vísbending tilfinningalega og sálfræðilega tengingu við fyrirtækið og þar með vísbending um tryggð
- Samsettir mælikvarðar
  - Tryggð metin út frá hegðun og viðhorfi, eykur spástyrk

Gerðir/stig „trygglyndra“ viðskiptavina

- Cursai og Kennedy (2002) settu fram fimm gerðir/stig viðskiptavina sem stunda endurtekin viðskipti við fyrirtæki
  - Byggt á tengslum milli viðskiptavinar og fyrirtækis, því hlutverki sem ánægja gegnir í endurkaupaákvörðuninni og valkostum viðskiptavinar

Cursai, C. F. og Kennedy, K. N. (2002). From prisoners to apostles: A typology of repeated buyers and loyal customers in service business. *Journal of Service Marketing*, 16(4), 322-341.

Gerðir/stig „trygglyndra“ viðskiptavina

- **Fangar** (*prisoners*)
  - Hafa fáa valkosti. Geta verið mjög óánægðir, en finnst þeir oft fastir
- **Fáskiptin trygglyndi** (*detached loyalists*)
  - Hafa valkosti, en telja skiptikostnaðinn of háan. Sambandið byggir á hentugleika
- **Punkta trygglyndi** (*purchased loyalists*)
  - Endurkaup eru vegna fríðinda sem af þeim hljótast. Munu líklega fara ef samkeppnisaðil býður betra tryggðarkerfi
- **Ánægju trygglyndi** (*satisfied loyalists*)
  - Þörfum er mætt og ánægja heldur sambandinu gangandi. Horfa þó til verðs og skoða hvað aðrir bjóða.
- **Postular** (*apostles*)
  - Sterk tilfinningatengsl sem byggja oft á persónulegu sambandi. Líta ekki til samkeppnisaðila og eru öflugir talsmenn fyrirtæksins

Hvað eiga fyrirtæki að gera?

Stefna hærra!

- Fyrsta skrefið er að átta sig á mikilvægi tryggra viðskiptavina
  - Færa áhersluna frá ánægju að tryggð
- Vera tilbúin/n að fórna minni hagsmunum fyrir meiri!!!
  - Langtíma vs. skammtímasjónarmið
- Átta sig á stöðunni í dag
  - Hversu stór hluti viðskiptavina er tryggur og hversu tryggur?

Átta sig á stöðunni í dag

- Ekki bara spyrja viðskiptavini hversu ánægðir þeir eru
- Ætla viðskiptavinir að halda viðskiptum áfram?
  - Ef svo er, hvað er það sem þeim líkar vel og hversu fljótt munu þeir koma aftur?
  - Ef ekki, af hverju ekki?
- Ætla viðskiptavinir að vísa öðrum á fyrirtækið?
  - Ef svo er, hversu mikla áherslu munu þeir leggja á það?
  - Ef ekki, hvers vegna ekki? Hvað þarf að breytast til að svo verði?

Stefna hærra!

- Hvað þarf til að gera viðskiptavinina tryggari?
  - Rýnihópagreining
  - Hvaða þættir í vöruframboði og/eða þjónustu fyrirtækisins skipta viðskiptavini máli?
  - Hverjar eru væntingarnar?
  - Spurningalisti þróaður og lagður fyrir
- „Internal benchmarking“
  - Svör tryggra viðskiptavina við spurningalistanum notað sem viðmið um markmið

Að lokum ...

- Tryggir viðskiptavinir eru verðmætustu viðskiptavinir fyrirtækja
  - Fjárhagslegur ávinningur
  - Öflug samkeppnisstaða
- Ánægja viðskiptavina er mikilvæg og er forsenda tryggðar
  - Hún segir hins vegar aðeins hálf söguna
  - Er ekki góður mælikvarði á samkeppnisslega stöðu
  - Hefur ekki gott forspárgildi um fjárhagslegan styrk

**Fyrirtæki ættu því að færa áherslur sínar frá
því að einblína á ánægju viðskiptavina og
leggja kapp á að auka tryggð þeirra**